

CURS ACADÈMIC: 2008-2009

LLICENCIATURA: Comunicació Audiovisual

CURS: 4art

Codi: 20786

Assignatura: Cultura de masses i societat

Tipus d'assignatura: Obligatòria

Nº de crèdits: 5

Professorat: Albert Chillon

Quatrimestre: 7è

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

Situada a l'últim revolt de la carrera de Comunicació Audiovisual, l'assignatura es proposa suscitar la reflexió crítica sobre els principals trets que caracteritzen la cultura mediàtica contemporània, tot examinant els seus estrets però sovint conflictius vincles amb la tradició cultural heretada i, sobretot, les maneres en què es configura l'imaginari cultural de l'hora present, anomenada *postmoderna*. L'assignatura vol, així mateix, aprofitar i aprofundir els coneixements i les nocions crítiques que els estudiants hagin pogut adquirir durant els cursos anteriors. El professor creu que un tal enfocament ha de servir a la formació integral dels futurs comunicadors audiovisuals, ciutadans d'un món com més va més complex i intrincat.

TEMARI:

1. Una cultura polèmica

Abast i problemàtica de la noció de 'cultura'

Cultura d'elit, cultures populars

L'adveniment de la cultura de masses

La polèmica apocalíptica versus integrats i els posteriors intents de superar-la. Els termes de la discussió.

La teoria dels nivells de cultura

Tradició, tradicions i cultura mediàtica

Cultura mediàtica i imaginari col·lectiu

2. La cultura mediàtica contemporània: una caracterització

De la cultura de masses a la cultura mediàtica

Cultura mediàtica i postmodernitat

Caràcter expansiu de la cultura mediàtica
 Els nivells de cultura i la seva vigència
 L'insoluble conflicte entre art auràtic i desacralització
 L'estetització general de la vida
 Cultura mediàtica i memòria: tecnificació del record i de l'anticipació
 La cultura mediàtica com a estructura d'acollida
 Puixança del *kitsch*
 Hibridació de gèneres, intertextualitat i dialogisme.
 La lògica del palimpsest i l'adaptació: citació, paròdia, *collage*, *patch-work*,
etcètera.
 La nova oralitat mediàtica
 L'eclosió de la *post-ficció*
 L'esquerdament de la canonicitat: vers la general indistinció?
 La presa de consciència lingüística o 'gir lingüístic'.
 El paradigma narratiu i la seva influència
 L'emergència de la cultura digital

III. El patrimoni temàtic de la cultura mediàtica

Condició essencialment narrativa de la cultura mediàtica
 La 'inventio' o 'heuresis' de la cultura mediàtica: temes, motius, figures,
 personatges, 'loci', alegories, símbols, etcètera.
 Presència del mite en la cultura mediàtica
 Estudi d'alguns mites centrals de la nostra època: Faust/Macbeth, Antígona, Narcís,
 Hamlet, Don Juan, etcètera.
 Els grans gèneres de l'imaginari i les seves hibridacions: èpica, tragèdia,
 comèdia, lírica, drama, melodrama, tragicomèdia.
 Les fonts tradicionals de la nova cultura digital.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Josep Picó (1999): Cultura y modernidad, Madrid, Alianza.
- Rollo May (1992): La necesidad del mito, Barcelona, Paidós.
- George Steiner (1991): Presencias reales, Barcelona, Destino.
  - (1995): Lenguaje y silencio, Barcelona, Gedisa.
  - (1991): En el castillo de Barba Azul, Barcelona, Gedisa.
- Omar Calabrese (1987): La era neobarroca, Madrid, Cátedra.
- Gilbert Durand (1981): Las estructuras antropológicas de lo imaginario,
 Madrid, Taurus.
- Fredric Jameson (1996): Teoría de la postmodernidad, Madrid, Trotta.
- Jean François Lyotard (1996): La postmodernidad (explicada a los niños), Barcelona,
 Gedisa.
- Lluís Duch (1995): Mite i cultura, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de
 Montserrat.
  - (1996): Mite i interpretació, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de
 Montserrat.
- Roman Gubern (1996): Del bisonte a la realidad virtual, Barcelona, Anagrama.
  - (1987): El simio informatizado, Madrid, Fundesco.

- Umberto Eco (1980): Apocalípticos e integrados ante la cultura de masas, Barcelona, Lumen.
- Emilio Lledó (1992): El surco del tiempo, Barcelona, Crítica.
- Daniel Bell *et al.* (1974): Industria cultural y sociedad de masas, Caracas, Monte Avila.
- Marshall Berman (1993): Todo lo que es sólido se desvanece en el aire, México, Siglo XXI.
- Theodor W. Adorno i Max Horkheimer (1996): Dialéctica de la ilustración, Madrid, Trotta.
- José Ortega y Gasset (1976): La rebelión de las masas, Madrid, Austral.
- (1993): La deshumanización del arte, Madrid, Austral.
- Neil Postman (1988): Divertim-nos fins a morir, Barcelona, Llibres de l'Index.
- Jordi Berrio (1999): Estudis sobre cultura contemporània, Bellaterra, UAB.
- Albert Chillón (1999): "La urdimbre mitopoética de la cultura mediática", dins DD.AA., Mite i cultura mediàtica, monogràfic d'*Anàlisi. Quaderns de comunicació i cultura*, nº 24, Bellaterra, Dept. de Periodisme i CC.C., UAB, 2000.
- DD.AA. Narrativitat i comunicació, monogràfic de la revista *Anàlisi. Quaderns de comunicació i cultura*, nº 25, Bellaterra, Dept. de Periodisme i CC.C., UAB, tardor 2000.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- Walter Benjamin (1999): Illuminaciones I, II, III y IV, Madrid, Taurus.
- Edgar Morin (1966): El espíritu del tiempo, Madrid, Taurus.
- Raymond Williams, ed. (1992): Historia de la comunicación, 2 vols., Barcelona, Bosch.
- Marshall McLuhan (1995): Para comprender los medios de comunicación, Barcelona, Paidós.
- Gilles Lipovetsky (1990): La era del vacío, Barcelona, Anagrama.
- (1992): El imperio de lo efímero, Barcelona, Anagrama.
- Umberto Eco (1995): El superhombre de masas, Barcelona, Lumen.
- Erich Fromm (1966): El lenguaje olvidado, Buenos Aires, Hachette.
- Roland Barthes (1957): Mythologies, Paris, Seuil.
- Mircea Eliade (1991): Mito y realidad, Barcelona, Labor.
- M. Eliade (1988): Lo sagrado y lo profano, Barcelona, Labor.
- Xavier Pérez i Jordi Balló (1994): La llavor immortal, Barcelona, Empúries.
- Román Gubern (1993): Espejo de fantasmas. De John Travolta a Indiana Jones, Madrid, Espasa Calpe.
- Joseph Campbell (1959): El héroe de las mil caras. Psicoanálisis del mito, México, FCE.
- Joseph Campbell (1991): El poder del mito, Barcelona, Emecé Editores.
- Roger Caillois (1993): El mito y el hombre, México, FCE.
- Leszek Kolakowski (1994): La presencia del mito, Barcelona, Círculo de Lectores.
- Claude Levi-Strauss (1994): Mito y significado, Madrid, Alianza.
- G.S. Kirk (1985): El mito. Su significado y funciones en la Antigüedad y otras culturas, Barcelona, Paidós.
- Bruno Bettelheim (1994): Psicoanálisis de los cuentos de hadas, Barcelona, Crítica.
- Northrop Frye (1977): Anatomía de la crítica, Caracas, Monte Avila.

- Román Gubern (1989): La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea, Barcelona, Gustavo Gili.
- (1978): Mensajes icónicos en la cultura de masas, Barcelona, Lumen.
- (2000): El eros electrónico, Madrid, Taurus.
- Albert Chillón (1999): Literatura y periodismo. Una tradición de relaciones promiscuas, Barcelona, UAB/UV/UJ.

METODOLOGIA DOCENT

El caràcter teòric de l'assignatura aconsella fer-la descansar en tres tipus d'activitats didàctiques: de primer, les explicacions quotidianes del professor; en segon lloc, les discussions a classe sobre diferents aspectes del temari; per últim, la visió compartida de pel·lícules i narracions audiovisuals.

SISTEMA D'AVAUACIÓ

Els estudiants que assisteixin regularment a classe seran avaluats per mitjà d'un treball de curs, les característiques del qual seran explicades oportunament a classe. Aquells que no ho facin seran avaluats mitjançant el preceptiu examen final.

Data

Signatura del Cap del Departament